

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ТЕОРІЇ РАЦІОНАЛІЗМУ: НАУКОВО-ФІЛОСОФСЬКІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДОЛОГІЇ

Шифр та назва спеціальності

B10 - Філософія

Освітня програма

Філософія

Рівень освіти

Третій (освітньо-науковий)

Семестр

2

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра

Філософії (307)

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова)

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Дольська Ольга Олексіївна

olha.dolska@khp.edu.ua

Доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії НТУ «ХПІ».

Досвід роботи – 32 років. Авторка понад 250 наукових, науково-популярних та навчально-методичних праць.

Провідна лекторка з дисциплін: «Філософія» (для бакалаврів українською мовою); «Світоглядні та соціокультурні основи науково-технічної діяльності» (для аспірантів); Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології (для аспірантів)

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна дозволяє поглибити знання в царині теорій раціоналізму, розуміння раціональності, механізмів їхньої реалізації як основ науково-філософської методології. Знайомство з останніми дозволить оволодіти техніками і прийомами використання на практиці певних методологій, навчить робити філософський аналіз предмету дослідження з урахуванням методології, яка буде сприяти різним вимірам бачення вибраного предмету. Дисципліна розширить опції бачення предмету, окреслить траєкторії його досліджень в залежності від обраної методології, підкреслить педагогічну цінність вибраної для дослідження методологію з урахуванням діахронічного аспекту розвитку раціоналізму.

Мета та цілі дисципліни

Формування у аспірантів механізмів роботи із методологічними завданнями. Поглиблення теоретичних знань у сфері фундаментальних поглядів та принципів філософії і науки у сфері методології; знайомство із теоріями раціоналізму; знайомство із раціоналізмом і проблемами раціональності у філософській традиції; формування знань про взаємозв'язок інтелектуального розвитку і науково-філософським стилем мислення, які передують певній науково-філософській методології; знайомство із техніками мислення та ракурсами їхнього педагогічно-методологічного застосування.

Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН9. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 60 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Онтологічні та гносеологічні концепції у сучасній філософії», «Іноземна мова для комунікації в науково-педагогічному середовищі».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії). Формування у аспірантів поглиблених теоретичних і практичних знань у сфері фундаментальних поглядів філософії і науки на вибір і обґрунтованість певних методів і методологічних підходів у сучасних дослідженнях. Сприяє вільному володінню шляхів пошуку науково-філософської методології з урахуванням теорій раціоналізму. Сприяє рефлексивному аналізу раціональності як шляху науково-філософського аналізу з подальшим його відпрацюванням на практиці.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Теорії раціоналізму– основа філософського дискурсу. Понятійне оновлення сучасного дискурсу раціонально-інтелектуального та пізнавального напрямку в філософії. Теорії раціоналізму та когнітивний аспект раціональності. Концептуалізація раціональності як науково-філософська методологія мислення. Логіко-вивідні операції мислення. Формальний та змістовний рівні раціональності.	2
Тема 2. Історія становлення раціоналізованого дискурсу і оформлення раціоналізму як філософського стилю мислення. Підґрунтя формування метафізичного стилю мислення. Онтологічні основи вчення про розум. Зародження онтологічного способу думок. Філософський ідеалізм софістичної культури. Вплив ідей натурфілософії на становлення раціональності. Phronesis як інтелектуальна гідність: оформлення метафізики як методології. Тео-логіко-раціональна і схоластично-метафізична методологія мислення.	2
Тема 3. Формування нормативного змісту мислення епохи Модерну: культура науково-філософського раціоналізму. Формування нормативного змісту мислення епохи Модерну: культура науково-філософського раціоналізму. Розум у статусі нормативності мислення епохи Модерну: Емпіризм і Картезіанська метафізика. Оформлення теорії раціоналізму Модерну. Роль німецької класичної філософії у формуванні теорії раціональності Епохи Просвітництва. Методологічні рефлексії суб'єкта і об'єкта в метафізичному стилі мислення.	2
Тема 4. Початок руйнації метафізичного стилю мислення. Методологічні зрушення в раціональному дискурсі. Розхитування метафізичної методології: десоматизація філософії Б. Спінози та руйнація формули Р. Декарта. Г. Ляйбніц про дослідження логічної природи інтуїтивних тверджень Р. Декарта. «Бунт» проти імперативу раціональності в XIX – XX столітті: ірраціональні концепції.	2
Тема 5. Формула «Body and mind» у традиції розуміння мислення. Поглиблення рефлексії над пізнавальним процесом: методології феноменології, герменевтики, екзистенціалізму, структуралізму. Аналітична філософія і лінгвістична філософія: домінування раціонально-педагогічного підходу. Структуралізм як гуманітарна методологія.	2
Тема 6. Раціоналізм Постпросвітництва. Особливості переходу до гносеологічного дискурсу в сучасній філософії. Теорія раціональності у XXI ст. з урахуванням зрушень в неklasичній епістемології. Тілесна раціональність. Наукова раціональність як стиль мислення. Моделі пояснення за характером розвитку науки.	2
Тема 7. Інтелектуальні революції як фактор трансформацій раціональності. Особливості та умови становлення науково-філософської методології. Умови зростання Першої європейської інтелектуальної революції. Освіта як фактор трансформацій загального характеру стилістики мислення. Друга інтелектуальна революція: Наукові відкриття в природознавстві, вплив теорії раціональності Просвітництва на методологічні пріоритети.	2

Тема 8. Мотиви постметафізичного стилю мислення як підґрунтя третьої інтелектуальної революції. 2

Спостерігач номологічних дослідницьких наук і спостерігач наук про дух: методологія роздвоєння сфер об'єктів. Постметафізичний стиль мислення. Позитивізм і раціоналізм.

Тема 9. Техніки мислення. Філософсько-педагогічний вимір раціоналізму. Сучасні педагогічні методології. Репрезентація світу як тексту: Пояснення. Розуміння. Інтерпретація. 2

Мова і репрезентація у конструюванні картини світу. Пояснення. Формальне пояснення та змістовне. Особливості пояснення в природничих науках та науках про дух. П. Ріквор про подвійний характер людського досвіду і мислення. Моделі пояснення в природознавстві: лінійна, статистично-випадкова, нелінійна.

Тема 10. Моделі технік мислення. Філософсько-педагогічний вимір раціоналізму. 2

Причинно-наслідкова техніка мислення. Експериментальна техніка мислення. Діалектична, голографічна техніки мислення. Синергетична і номадична техніки мислення. Системна техніка мислення. Елементи нелінійного мислення: Імпровізація. Аналогія. Моделі пояснення в природознавстві: лінійна, статистично-випадкова, нелінійна. Рефлексії освітньо-педагогічних напрямів. Позитивізм: перехід від педагогії до педагогіки. Педагогіка культури. Персоналістська педагогіка

Загальна кількість годин 20

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять

Кількість
годин

Вагові
коефіцієнти а

Тема 1. Історичний контекст формування раціоналізованого дискурсу. Плюралізм розуміння раціональності.

2

1

Мислення як репрезентація раціональності. Питання про типи раціональності та їх історична обумовленість. Плюралізм розуміння раціональності. Історичний контекст формування раціоналізованого дискурсу

Тема 2. Руйнація метафізичного стилю мислення. Розхитування раціонального дискурсу у філософських системах. Поява ідей ірраціонального характеру. Зміна методології раціоналізму. Тема тіла: рівнозначність за силою темі розуму у контексті пізнавальних можливостей: нові методології у філософії ХХ ст.

2

1

Тема 3. Дискусія про дух і тіло як слідство руйнації метафізичного стилю мислення.

2

1

Дискусія про дух і тіло: науково-філософські наголоси у ХХІ ст. Онтологічні питання і перехід до гносеологічного дискурсу. Роль феноменології у руйнації метафізичного мислення. Методологічна лінія структуралізму.

Тема 4. Інтелектуальні революції. Техніки мислення. Освітні практики.

2

1

Значення інтелектуальних революцій, їх вплив на формування науково-філософської методології. Оформлення наукової раціональності як стилю мислення. Техніки мислення. Особливості раціоналізму в сучасних освітньо-педагогічних практиках.

Тема 5. Світ як текст. Пояснення, розуміння, інтерпретація як елементи виробництва знань і науково-філософські методи.

2

1

Герменевтика як методологія та її науково-педагогічні характеристики. Методологічні візерунки феноменології: зв'язок ментальності та інтелектуального розвитку. Позитивізм: критичний раціоналізм.

Загальна кількість годин

10

$$\sum_{i=1}^n a_i = 8$$

Лабораторні заняття

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Контрольні роботи

Теми контрольних робіт

Вагові
коефіцієнти b

1.	Теорії раціоналізму епохи Модерн	0,5
2.	Інтелектуальні революції: раціональне підґрунтя	0,5
Загальна кількість годин		$\sum_{i=1}^n b_i = 1$

Самостійна робота

Курс передбачає підготовку до усних відповідей на проблемні питання, самостійне вивчення питань, які не викладаються під час лекцій, – це отримує поточне оцінювання. Особливе значення мають такі види індивідуальної роботи, як участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії, написання есе, підготовка і написання статей тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог.

Тематика для самостійної роботи

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

1. Репрезентації раціоналізму та його вплив на методології в науках, освіті, політики, мас-медіа тощо.	1
2. Метафізичний стиль філософування: суб'єкт і об'єкт (методологічний вимір).	1
3. Дискурс розуму в філософії Платона і Аристотеля.	1
4. Раціоналізм Відродження як нова форма духовності.	1
5. Класичний раціоналізм: методологія метафізичного персонажу Р. Декарта.	1
6. У джерел філософського мислення: зародження раціоналізованого дискурсу.	1
7. Кордоцентризм як український інтелектуальний стиль і методологія філософування.	1
8. Сократ про переосмислення природи розуму.	1
9. Подвійна рефлексія розуму в філософії середньовіччя.	1
10. Соціальна обумовленість раціоналізму та його репрезентацій.	1
11. Раціональні методології опису ментальності.	1
12. Епістемологічний вимір раціональності: інтегрування тіла у життя свідомості у філософії XX ст.	1

13. Методологія інструментального розуму: на шляху до постіндустріальної людини.	1
14. Соціальна обумовленість раціоналізму та його репрезентацій.	1
15. Теорія раціональності Постпроствітництва.	1
16. Раціональність в освітньому дискурсі представників сучасної західноєвропейської філософії про трансформацію цілей виховання	1
17. Раціональність в освітньому дискурсі філософсько-педагогічних міркувань про людську екзистенцію і прагматизмі	1
18. Раціональність в освітньому дискурсі представників філософії прагматизму (педагогічні версії)	1
19. Раціональність в освітньому дискурсі представників постмодернізму	1
20. Раціональність в освітньому дискурсі представників емансипаторської педагогіки у XX ст.	1
Загальна кількість годин	20

Тематика індивідуальних завдань

Есе передбачає розкриття обраної тематики, демонстрування вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети навчальної дисципліни.

Теми есе

1. Схоластичний стиль мислення і метафізика.	5
2. Підґрунтя другої інтелектуальної революції: наукова революція XVII ст. і питання класичної форми наукової раціональності.	5
3. Методологія Г. Гегеля про створення та руйнацію формальної системи про Дух.	5
4. Сміслові навантаження філософської термінології класичної німецької філософської думки	5
5. Поза раціональні форми досвіду і мислення: Дух як втілення вертикальної вісі життєдіяльності людини	5
6. Номодична техніка мислення: підґрунтя, характер, інтелектуальні особливості, смислове навантаження термінології	5
7. Інтелектуальний стиль філософського європейського теоретизування, за норвезьким дослідником Й. Галтунгом	5
8. Теоретичний стиль мислення представників франкфурської школи	5
9. Теоретичний стиль мислення позитивізму і постпозитивізму	5
10. Роль інтерпретаційної раціональності у філософії, науці, освіті, мас-медіа	5
11. Наукова раціональність і проблема перетворення наукового знання у предметне	5
12. Як навчитися думати? (за матеріалами М. Гайдеггера)	5
Загальна кількість годин	60

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Aristotel. Nikomahova etika. (Vol. 4) In A. I. Dovatura (Eds.). (pp. 53-294).
2. Bateson Gregory. The logical categories of learning and communication // Steps to an Ecology of Mind. Frogmore : Paladin, 1973. P. 264-266.
3. Baudrillard J. De la seduction / Baudrillard Jean. Paris: Denoel, 1979. 243 p.
4. Bergson, A. (1999). Tvorcheskaya evolyutsiya: materiya i pamyat' [Creative evolution: substance and memory]. Minsk: Kharvest.
5. Brentari, C. 2015. Jakob von Uexküll. The Discovery of the Umwelt between Biosemiotics and Theoretical Biology. Dordrecht: Springer. Biosemiotics.
6. Post-modernism: Encyclopaedia. Minsk. : Interpressservys; Book house, 2001. – 1040 p.
7. Габермас Юрген. Постметафізичне мислення. Розділ 1. Повернення до метафізики? // Філософія освіти: науковий часопис. – 2010. № 1-2 (9) / Ін-т вищої освіти АПН України.
8. Гадамер Г.-Х. Істина і метод. К. : Юніверс, 2000. Т. 1. : Герменевтика I : Основи філософської герменевтики.
9. Горкгаймер М. Критика інструментального розум. Київ : ППС 2002, 2006.
10. Дольська О. О. Від метафізичного суб'єкта до постметафізичної суб'єктивації: історія питання в контексті метафори світу // Репозитарій НТУ «ХПІ».
11. Дольська О. О. Моделі раціональності в освіті (до питання про трансформаційні процеси в освіті) // Репозитарій НТУ «ХПІ».
12. Дольська О. О., Годзь Н.Б., Городиська О.М., Дишкант Т.М., Тагліна Ю.С. Багатовимірність людини та культури у сучасних філософських ландшафтах. Монографія. Харків, 2021.
13. Дольська О.О. Епістемологічні основи трансдисциплінарного підходу в сучасній освіті // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків : НТУ «ХПІ», 2012. – № 1. – С. 16 – 22.
14. Дольська О.О. Інтелектуальне-когнітивні технології (технології мислення) в якості опції наукового аналізу // Репозитарій НТУ «ХПІ».
15. Дольська О.О. Інтелектуальне-когнітивні технології (технології мислення): до нової опції наукового аналізу // Репозитарій НТУ «ХПІ».
16. Дольська О.О. Інтелектуальне-когнітивні технології як механізм реалізації інтелектуальних можливостей людини // Репозитарій НТУ «ХПІ».
17. Дольська О.О. Концептуалізація раціональності: плюралізм світоглядних пропозицій // Репозитарій НТУ «ХПІ».
18. Дольська О.О. Криза метафізичного дискурсу: пошуки нової опції наукового аналізу // Репозитарій НТУ «ХПІ».
19. Дольська О.О. Метафора сприйняття світу в контексті роздумів про кризу метафізичного дискурсу // Репозитарій НТУ «ХПІ».
20. Дольська О.О. Механізми нелінійної техніки мислення в просторі освіти // Репозитарій НТУ «ХПІ».
21. Дольська О.О. Нові методи та підходи, можливі за умов розуміння нової науково-філософської раціональності // Репозитарій НТУ «ХПІ».
22. Дольська О.О. Трансформації раціональності в полі освіти // Репозитарій НТУ «ХПІ».
23. Дольська О.О. Філософія викладання: формування змістовної компоненти педагогічного знання як динаміка руху раціональності в дидактиці // Репозитарій НТУ «ХПІ».
24. Култаева М. Ідеально-типові конструкції філософського мислення // Філософська думка. – 2005. – № 2. – С. 83–94.
25. Лук'янець В., Соболев, О. Рациональность – «обычай – деспот!»? // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства), 2004. — Спецвипуск № 1. «Феномен раціональності». — С. 3 — 27.
26. Любимий Я.В. Глобальне інформаційне суспільство: синергетичні та віртуалістичні

- концепції розвитку // Інформаційне суспільство у соціально-філософській ретроспективі та перспективі. – Київ : ТОВ «XXI століття: діалог культур», 2009. – С. 281–357.
27. Мерло-Понті М. Феноменологія прийняття. – К. : Український Центр духовної культури, 2001. – 552 с.
28. Освітньо-педагогічні напрями в сучасній західноєвропейській філософії: навч.-метод. посіб. / О.О. Дольська, О.А. Гончаренко, О.М. Городиська. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2023. 225 с.
29. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020.
30. Філософські проблеми сучасно наукового пізнання : підручник / Я. В. Тарароєв, О.О. Дольська, Т.М. Дишкант [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2023. – 350 с.
31. Ясперс К. Техніки мислення // Філософська думка. – 2005. – № 2. – С. 95 –103.

Додаткова література

1. Слотердайк П. Ти мусиш змінити своє життя // Філософія освіти: науковий часопис. – 2014. – № 1 (14). – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – С.76–95.
2. Damasio Antonio R., 2005, Descartes' Error: Emotion, Reason, and the Human Brain Kindle Edition, URL: <https://www.goodreads.com/book/show/103867>.
3. Deleuze, G. Immanence: A life. Deleuze, G. Pure Immanence. Essays of Life. (A. Boyman, Trans.). (pp. 25-33). New York: Zone Books.
4. Delez Z. Logic of sense. Fuko M. Theatrum philosophicum; Fr. M.: «Rarity».
5. Emmeche, C., & Kull, K. Towards a Semiotic Biology: Life is the Action of Signs. World Scientific. London: Imperial College Press.
6. Gumbrecht Huns Ulrich, 2006, Presence production: What meaning.
7. Kaku, M. Buduschee razuma [The Future of the Mind]. Moskva: Alpina Pabliher.
8. Kant, I. Kritika chistogo razuma. (Vol. 3). Moskva: Myisl.
9. Kelly G. The theory of personality. The psychology of personal constructs: Norton, 1963.
10. Luhmann, N. "What ist the case?" and "What is hidden behind it?" – Two sociologies and the theory of society. Russian Sociological Review, 6, 3, 100-116.
11. Norris Ch. What's Wrong with Postmodernism?: Critical Theory and the Ends of Philosophy (Parallax: Re-visions of Culture and Society) // The Johns Hopkins University Press. – December 1, 1990.
12. Raco M.C. Bainbridge W.S. (Eds.). Converging Technologies for improving Human Performance. NSF-DOC Report. – Boston : Clumer, 2003. – 167p.

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (усні відповіді), k_1	Контрольні роботи (тези), k_2	Індивідуальне завдання (есе), k_3	Підсумковий контроль (іспит), k_4
0,25	0,25	0,25	0,25

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + Пк \cdot k_4,$$

де: П – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання,
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,
 Пк – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді.

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожний один одному, тобто $a_1 = a_2 = \dots = a_n$ то

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i} = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n - кількість відповідей за семестр

$$I = \frac{I_1 \cdot c_1 + I_2 \cdot c_2 + \dots + I_n \cdot c_n}{\sum_{i=1}^n c_i},$$

де: c_i - ваговий коефіцієнт за есе.

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожного есе тотожний один одному, тобто $c_1 = c_2 = \dots = c_n$ то

$$I = \frac{I_1 \cdot c_1 + I_2 \cdot c_2 + \dots + I_n \cdot c_n}{\sum_{i=1}^n c_i} = \frac{I_1 + I_2 + \dots + I_n}{d} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: d - кількість есе за семестр

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_n \cdot b_m}{\sum_{i=1}^n b_i},$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Відповідно у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної контрольної роботи тотожний один одному, тобто $b_1 = b_2 = \dots = b_m$, то

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i} = K = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_m}{m} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: m - кількість контрольних робіт

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I , ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту - доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

26.08.2025

Завідувачка кафедри
Ольга ГОРОДИСЬКА

26.08.2025

Гарант ОП
Яків Тараров